

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajih ob torekah, četrtekah in sobotah. Zjutranje izdaje izhajajo ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obujno izdajanje stane: za en mesec . . . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . f. 3.— „ „ „ f. 4.50 za pol leta . . . f. 8.— „ „ „ f. 12.— za vse leto . . . f. 12.— „ „ „ f. 18.— Narobe je plačevati naprej za vsake štiri mesece brez priložne sorodnice za spravo za azila.
Pesniške številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 sv. izven Trsta po 4 sv.

EDINOST

Oglasni se račun po tarifi v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje preost, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osemnice in javne zahvale, maži oglasni list, se računajo po pogodu. Vsi dopisi naj se pošiljajo adresalstvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulica Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati leče Trst. Odpriete reklame sije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Deželni zbor istrski.

XIV. seja dne 23. februarja 1898.

(Dalje.)

Dr. Laginja je savršil o železnici:

Od leta 1894 sem, odkar smo glasovali za prispevek dežele za to železnico, sta nas popolnoma presirala deželni zbor in deželni odbor in smo bili uprav iztirani iz deželnega odbora; mi, ki zastopamo veliko večino naroda v Istri, nismo imeli v deželnem odboru nijednega zastopnika. Mogel bi reči kdo, da smo mi sami odšli iz deželnega zbora, ko so se volili deželni odborniki, ali na to moram opomniti, da smo bili mi tedaj ob takih okoliščinah, da smo bili prisiljeni zapustiti zbornico, ker je zbornica smatrala vse naše izvolitve kakor dvomljive in deželnozbornski večini je bilo možno vsaki hip, da nas vrže iz zbornice jednega za drugim. (Posl. V. Spinčić: „Nezakonito“) Potem mi je omeniti, da našemu jeziku ni pravice ni od deželnega zbora ni od deželnega odbora. Današnja moja interpelacija, stavljena na c. k. vlado ter postopanje z mane dokazujeta dovoljno, kako se ta uprav z nogami teptajo temeljni zakoni države, kajti v vseh drugih deželnih zborih, v vseh drugih pokrajinah, dajejo se predlogi prečitati v jeziku, v katerem jih je stavil predlagatelj. . . . (Predsednik seza guverniku v besedo). . . . in potem še-le v jeziku, v katerem misli predsednik, da ga mora dati na znanje večini ali manjšini poslancev. Slednjič delajo gospoda od večine nekaj let sem o volitvah v razne deželnozbornske odseke, kakor da nas niti ta ni. Tu leže pripravljene listki, na katerih so imena odbornikov, a med listimi ne najdete nijednega od nas od manjine, in naj se volije tudi odseki 9 členov — kakor je bil letos slučaj v finančnem odseku — kjer 9 členov znaša tretjino skoro vse zbornice, a ta tretjina smo tudi mi, ki sestavljamo ravno toliko število členov, ter bi po tem razmerju morali imeti 3 člene v finančnem odseku, a nimamo niti jednega. Takev odsek

razpravlja o toli znamenitih stvareh, kakor je ta današnja o gradnji železnice Trst-Poreč-Kanfanar, takov odsek razpravlja o najvažnejih stvareh za naše gospodarske in moralne interese — kakor tudi drugi deželnozbornski odseki, vse brez našega sodelovanja. Kar se tiče te železnice, nismo mogli videti mi ni načrtov niti treškovnika, niti jedne jedine izjave, podane od občin, koliko mislijo doprinajati za stroške, katere ima dati dežela državi kakor prispevek. To vse so toli težki in važni razlogi, da bi zadoščali sami po sebi, da naš jeden sam „veto“ postavi v vprašanje, da pokoplje, vsa gradnja železnice za večne čase. Naj dodamo vsemu temu še ono, kar se je nekega dne določilo v tej visoki zbornici glede odprave šolskih taks, ke se je tudi c. k. vlada, iz osirev na siromištvo in lakote, vladajoče v pokrajini, zavzela za to, da bi se zaustavil ta zakon o šolskih taksah, a se je prigovarjale od vaše strani, da se c. k. vlada zavzimalje za stvar zato, ker gre tu za naše interese, dočim bi se ne zavzemala, ako bi šlo za vaše interese. To so, gospoda, rane in žaljenja za nas, to so težke skrbi za nared, katerega zastopamo tu, in tako, kakor delate vi, se ne zastopajo njega interes. Ti so razlogi, ki bi bili zadostni, da jeden „veto“ od naše strani pokoplje za vedno vprašanje o gradnji te železnice, katerim vprašanjem se deželni odbor bavi že 7 let hvalevrednim prizadevanjem. Ali, kakor sem že rekel e neki drugi priliki, ponavljam tudi sedaj — mi se nočemo maščevati nad vami prostaški, ker so nam interesi pokrajine mnogo viši in svetejši, nego-li interesi bodisi katere stranke, zбоk česar predlagamo mi način, pe katerem bi mogli stvar mirne pretresti, razmotriti, presoditi in pe svoji vesti predložiti (zbornici zakonski načrt, za katerega hočemo petem glasovati vsi kakor jeden, kajti predložen bode v imenu vse te zbornice. Jaz vas, gospoda od večine, ki ste zapustili svoja mesta, ker se poslužujem svojega jezika, zaklinjam, da vsprejmete ta naš predlog, da storite take,

kakor smo bili sterili mi pred štirimi leti, da pokafete, da je to vprašanje samo ekonomno ter da želite dogovora z zastopniki obeh narednosti te pokrajine, da želite tako privedi do zvršenja to delo, katero mi želimo od srca (na galeriji je neki gospod neprestano razbijal z vratmi, a poslanec d. D. Trinajstić mu je zaklical: Kdo je ta paglavec?!) Večina je gospodarica. Ona, ki danes za to ali ono. Ni prekasno za vsprejetje našega predloga, ker se mora še-le sniti državni zbor; in predno se na Dunaju parlamentarnim petom odebri državni prispevek, itak ne moremo graditi te železnice. Še v tem letu bi se mogel napraviti načrt zakona; mi sami želimo to, in zato vas pozivljamo, da glasujete z nami za naš predlog. Gospodarji ste, da storite to, ali ne storite, ali, ako ne storite, nikar ne mečite krivde na nas, da nismo glasovali za vse to, kar se predlaga od vaše strani. Kajti s tem, kar se predlaga, dalo bi se deželnemu odboru popolno pooblaščenje carte blanche, da bi delal brez nas, kar bi hotel, a mi ne meremo dopustiti tega.

(Na strani manjšine burni „živie“ in odbravanje). (Pride še.)

DOPISI.

Iz tomajske fare na Krašu. (Izv. dop.) Večkrat čitam v „Edinosti“ o tem in onem, kar se degaja v Trstu in mislim, da bi bilo vredno, zabeležiti tudi nekatere stvari, ki so se dogođile pri nas na Krašu.

Dne 23. februarja t. l. ob 6. uri zvečer unel se je v Tomaju velik požar, ki je uničil popolnoma hišo in pohištvo Lipeta in Andreja Ravbarja št. 21. Prihiteli so tudi Dutoveljci in Križani pomagat gasiti. Veliki trud je hasnil le malo, kajti ni bilo mogoče udušiti ognja.

Drugi večer dne 23. febr. t. l. je gorela hiša Josipa Živica iz Krajnevasi št. 32. Tu se je dalo uspešneje zavirati egenj in ga udušiti. Nevarnost

po njem in pe najdenki; drva bi ju pobila, estalo pa bi dovršil mrav.

Ne daleč od velike ceste postala je pet tako polzka, da sta mu konja kar obstala na mestu. U-molknila so škripajoče sani, utrujeni blapec je pre-stal klicati: „vio!..“ in na poti je nastala tišina. Taka tišina, da se je čul od daleč jezni šum gozda, žvižganje vetra med pelenami ter zamolklo stekanje otroka. Temnilo se je čimdalje bolj.

„Vie!..“ je zakričal Matija.

Konja sta potegnala ter se spedrnila na mestu.

„Vie!..“ je zakričal, peđpiraje sani.

Prestopila sta nekoliko korakov, pa znovič obstala.

„Pod Tvoje brambe se zatekamo, sveta Božja Perodnica...“ je šepetal blapec.

Zmaknil je s sanij sekire ter jel pred konjema nasekovati led.

Po polurnem trudu je dospel do ceste; že je bil utrujen povsem. Na tem mestu se je dvigal precejšen grič, preko katerega ni kazalo veziti ob časa gelotedicine in v temi. Ovčar je torej vzel z voza ihteto sirote, sel poleg sanij ter si mislil, zavijaje dete, dali jima pride Polž na pomeč, ali pa leže k počitku v topli sobi ter ju prepusti njuni usodi?..

(Pride še.)

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Poslovenil Peđravski.

Včasih je oni eddelek gozda, v katerem so stale Ovčarjeve sani, se nakrat pomiril, kakor ne bi hotel izdati svojih tajnostij pred človeškim bitjem. Takrat je bilo ališati od daleč stopanje neštevilnih nog in pohod celih kolumen (pređelov). Evo, tam gredo iz globeli vrste desnega krila; gredo, prihajajo, že so navštric, že so mimo... A eve, sedaj se je zganilo levo krilo; čuje se romplanje snega, škripanje vej, šum pojemaječega vetra; gredo, prihajajo, že so navštric, na jedni črti s kmetom, že so šli mimo. A evo, ta srednja kolumna, obodrena in spetunjena, začenja tudi mahati z vejicami, dejati si znamenja z vejami, vabitii druga drugo z ogromnim šepatom. Že se jim gugajo vrhovi, že se velikani odpravljajo naprej, že se gibljejo. Nakrat obstajajo... Zgledali so dvoje človeških bitij, pred katerimi gozd ne izdaja svojih tajnostij. Torej stoji na mestu in jezno šumé meče na nju štorže in suhe veje, kakor bi hotel reči: „Pojdi odtođ, Ovčar, pojdi edted, ter ne delaj nam ovir...“

Toda Ovčar je same najet blapec. Dasi se boji leanega šuma ter bi se rad umaknil s pota

velikanom, vendar tega ne sme storiti, deker ni naložil na sani dovolj drv. Že ne počiva več, ne maha z otrpnelimi rokami, marveč se žuri z nakladanjem, da bi še ušel iz gozda pred nečjo in pred zimsko burjo.

Med tem se je nebo zakrivalo čimdalje bolj z oblaki, gozd se napolnil z meglo ter začel škropiti dežič, drobnejši in mrzlejši od mraka. V kratkih trenutkih pokrile so se suknja Matijčka, plahta najdenke in griva konj s tanko, mrzlo in lemečo se ledene skorjo. Polena so postala tako polzka, da so mu uhajala iz rok; sneg na zemlji je postal gladek kakor steklo, da ni bilo mogoče upreti vanj nog. Matija je metal na sani poslednja polena ter je z nemirrom pogledaval na zahajajoče solnce. Nevarna stvar je, vračati se domov s tako težo po noči, a to še ob času golotedicine.

Urno je položil sirote na naložene sani, se prekrizal ter pognal konja. Matija se je bal mnogo rečij na svetu, najbolj pa tega, da bi se na polzki poti prekucnile sani in ga pobile take, kakor ga je voz pred nekoliko leti.

„Heta!.. vio!..“ je kričal Matija na kenje.

Že so dospeli iz gozda, a pot je postajala čimdalje slabša. Nekovane sani so zdrčale vsaki hip v jarek in že bi se bile večkrat prevrnile, da jih ni držal blapec, trepetajoči od mraza in bojznii. Samo jedna napačna stopinja skrivljene noge, pa bo

pa je bila tudi tu, ker so skoro vse hiše v bližju krite slamo.

Ob teh prilikah smo močno pogrešali žandarmerije, kajti treba je vendar nekogar, da pazi na red in na varstvo blaga pred uzmeviči. Vedje žandarmerijske postaje ni bilo doma. Kje je bil?

Vsa čast gre banki „Slaviji“. Po tem, ko sta pošteno in pravično ocenila škodo g. namestnik ravnatelja Pribil iz Ljubljane in zastopnik Ferdo Lah iz Dutovelj, izplačanih je bilo Lipetu in Andreju Ravbar 930 gl. in Josipu Živic 225 gl., s čemer so bili ti poslednji povse zadovoljni.

Dne 3. t. m. okolu 1. ure se je vračala iz Trsta Antonija Gomizelj iz Dutovelj. Žena je sedaj v blaženem stauu. Ko je došla do sredi hriba „Predlovc“, skočil je izza ograje neki mlad malopridnež. Bliškoma ji je zamašil usta, odtrgal jej predpasnik in zbežal z istim nazaj v gozjd. Ne samo da jej je odnesel hudobnež s predpasnikom tudi 12 gl. 86½ nč., ampak žena je prišla komaj domov vlei groznega strahu. Posledice tega so zelo nevarne za tako ženo.

Pred 2 mesecema in pel se je pripetilo, da so napali roparji na poti med „Predlovcem“ in „Peklonom“ nekega fantina, Rejana Josipa Deleonardo, ter mu odnesli 28 gl., kateri denar si je prihranil in prislužil z velikim trudom, brušenjem nožev po Krasu.

Tudi nekemu drugemu mladenču, ki je šel z vozom po blago na Opčine, približal se je tak potepuh. Na srečo so bili v obližju kmetje, sekajoči drva. K tem se je zatekel mladenič, ki je imel denarja pri sebi za nakup blaga.

Da se dogaja tukaj kaj takega, to je jako slabo in grdo, posebno, ker se je pripetilo večkrat. Človek ni varen ni lasti ni življenja. Prejšnje čase se niso dogajale take stvari.

Dobro bi bilo, da bi se orožniška postaja v Koprivi malo več pobrigala za te stvari. Saj je orožništvo ravno za to tu, da skrbi za varnost ljudij in imetja.

Izpod Golca, dne 7. marca 1898. (Izv. dopis.) Gole je ime hribu, ki leži uro hoda od Tomaja proti jugu in je tudi last občine tomajske. Ime Gole je morda dobil zato, ker na njem ni nobene rastline gojzdnega pšena. No, ta hrib kmalu spremeni prvotno svoje lice, ker bo ves obraščen borovimi sadikami. To priča, da tomajska občina napreduje v pogleda pozejzovanja.

Pa tudi v političnem in gospodarskem pogledu napreduje naš Tomaj. Tu imajo sedaj tri društva: vinarstvo in pevsko društvo in kmetijsko posojilnico, dočim dragod spe v tem obziru. Res hvala in čast gospodu velikemu županu Antonu Črnetu, ki se toliko trudi za korist svoje občine. Hvala in čast tudi upokojenemu dekanu, velečastitemu U. Golmajerju, ki je predsednik vinarški zadrugi in ki se hvalevredno trudi za blagor kmečkega stanu, tako, da mu je zagotovljen trajen, hvaležen spomin v našem Tomaju.

Srečna občina, ki je dobila dobrega in skrbnega župana, ali žal, da mnogokrat ovira uspešno delovanje tista bolezen, kateri pravimo nevoščljivost med občinarji. Kakor je ni pšenice brez ljulike, tako je ni občine, v kateri bi ne bile ljudi, ki delajo situosti županom brez potrebe in kalijo veselje de dela in ovirajo s tem splošni napredek. In vzrek temu? Navadno le misel: Čemu naj bi bil tolike slavjen ravno ta? In take delajo ovire v škodo drugim in — sebi!

Pokojni naš deželni poslanec, nepozabni Rajmond Mahorčič je veliko steril kakor načelnik cestnemu odboru. Ali še je popraviti kaj tu pa tam. Nadejamo se, da bode isto take brižne nadaljeval njegov naslednik na tem mestu, gospod deželni poslanec Anton M u h a.

Naši cestarji imajo mnogo dela. Za Tomajsko, dutoveljsko in Skopeljsko občino je cestar Josip Čendek iz Dutovelj, kateremu treba izreči priznanje za njegov trud. O p a z o v a l e c.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 10. marca 1898.

Slovinci in sedanji položaj. Tudi včerajšnja „Slovenec“ in „Slov. Narod“ sodita jako skeptično o položaju. Prvi list ne more videti poročstva za mirno delovanje parlamenta že v jedinem dejstvu,

da sedi v ministerstvu poleg Čeha Kaizla tudi nemški liberalček Bärnreither. Zanimeljivaj „Slovenec“ je ta, da bode Čehi morali biti nezadovoljni, ako bode zadovoljni Nemci. Kajti jezikovnim zahtevam Nemcev ni možno ugoditi, ne da bi se škodo Čehom.

„Slov. Narod“ piše veliko rezkeje in se obrača ostro tudi do Mladočehov. V bojazni, da bi ostala Slovansko-krščanska-narodna zveza osamljena, ali peto kolo na vozu večine, svari ljubljanski list Čeha, kakor smo storiли tudi mi v zadnjem izdanju, da naj se ne spozabijo toliko, da bi z ozirom na svoj državnopravni program hoteli žrtvovati načelo enakopravnosti. Kajti oživotvorenje §. 19 je za sedaj „alfa in omega vsega delovanja v parlamentu“. Gorjé Mladočehom — tako vsklika „Narod“ — pred slovansko in pred vsem jugoslovansko javnostjo, če pozabijo vezi, ki nas družijo.

Ozirom na ta skepticizem obeh slovanskih glavnih listov se tem važneja izvajaju praške „Politike“, katera meni ozirom na predstojede posvetovanje parlamentarne komisije desnice, da se dosejanja večina mora ohraniti in sicer se svojim programom. Če je bila kedaj — tako meni „Politik“ — solidarnost na desnici politična in taktična potreba, je te v sedanjem trenutku.

Gotovo je tako, kakor meni „Politik“. Toda v zadoščanje tej potrebi nastaja druga potreba — potreba namreč, da ukupnost večine smatra za svoje vse zahteve in potrebe vsakega sestavljajočih je delov — torej tudi nas Slovencev in Hrvatov! „Politik“ pravi, da delovanje večine mora sloneti na programu, izraženem v adresi. Tudi to velja. Ali mi se spominjamo, da jedna glavnih toček tega programa se je glasila: narodna enakopravnost vseh narodov! V polnem pravu smo torej mi Jugoslavani, ako opominjamo Čeha na njih dolžnosti do nas: 1. ker smo del tiste večine, katere obstanek je baje politična in taktična potreba, in 2. ker smo jedna tistih narodnosti, katerim se mora dati enakopravnost na podlagi programa iste večine. Svečano moramo torej izjaviti, da bodo jasni računi med nami: biti členu večine, a zajedno izpostavljeni progajanju od strani manjšine, in to ob brezbriznosti svojih zaveznikov, to bi ne bila le šmentano draga, ampak tudi brezpametna zabava.

Nemške stranke in ministerstvo Thunovo. Stranka liberalnih veleposestnikov nemških je izdala o včerajšnjem posvetovanju komuniké, iz katerega je razvidno, da velika večina stranke sicer odobruje vstop nje zaupnika dr. Bärnreitherja v ministerstvo Thunovo, da pa se sicer ni spremenilo prijateljsko razmerje te stranke do ostalih nemških strank in da z vstopom dra Bärnreitherja stranka veleposestnikov ni postala vladna stranka. Le-ta si pridruže popolno svobedo v stopanju.

Tudi nemško-napredna in nemško-ljudska stranka sti imeli včeraj posvetovanje in sicer ukupne.

Iz komunikéja je razvidno, da ti stranki odklanjati tudi Gantscheve jezikovne naredbe za Češko in Meravsko in tudi — ministerstvo Thunovo. Neugodne sedbe ne more premečiti — tako je razvidno iz komunikéja — niti dejstvo, da je dr. Bärnreither vstopil v ministerstvo. To dejstvo se vidi Nemcem celo neugodno, ker da je s tem porušene jedinstvo Nemcev.

Glede bodoče taktike se še ni storil definitivni sklep, ampak se gospodje snidejo zopet dne 19. t. m.

Še nekoliko iz razprave o proračunu v deželnem zboru češkem. Za krasnim govorom grofa Harracha je izustil poročevalec dr. Fořt svoj zaključni govor. O političkih momentih razprave je rekel govornik: Značilno je, da se mnogo govori o tem, da je Avstrija v nevarnosti. A jaz vprašam: smo mar mi krivi na tem? Oni živiji, proti katerim se je branil obstanek Avstrije v zvezi z Rusijo, diktirajo danes notranje in vnanje politike; ti živiji so krivi, da so se tako poojstrile razmere med naređi. Mir in ohranitev Avstrije sta danes v rokah onih mogočnih činiteljev in naša politika mora iti za tem, da jih averime o napačnosti sedanje politične sméri v Avstriji. Adresa je ponovljena peskus, da bi uverili

odločilne kroge; ako se ne posređi ta poskus, ne bode naša krivda. Mi odklanjamo vsake odgovornost.

Na to je razvijal govornik svoje menenje o tem, kakovo razmerje se razvije med bar. Gantschem in Čehi Sedaj, ko Gantscha ni več, so njegova izvajanja seveda postala brezpredmetna.

Govornik je radostjo pozdravil misel grofa Harracha, da povodem volilne preobnove za dež. zbor treba tudi delavstvu zagotoviti primerno zastopstvo. Ta misel ne zgine z dnevnega reda, dekler ne bode rešena na primeren način.

O izreku grofa Harracha, da sta češki in avstrijski patrijotizem jedno in isto, je izustil poročevalec dr. Fořt nastopne znamenite besede:

„Ta velja le, ako mislimo na ono Avstrijo, ki bi bila vsem narodom zaščitnica in zavetišče pravice, zatočišče njihovim prizadevanjem in v pomoč v težkem gospodarskem boju; s kratka: na take Avstrijo, ki bi popolnoma odgovarjala izvajanjem znamenitega dela neposabnega Palackega: „Ideja avstrijske države“. Kolikor se tiče te ideje, ni nihake razlike med češkim in avstrijskim patrijotizmom. — Kar pa se tiče izreka, da bi mi bili samoubijalci, ako ne bi delali vsemi silami v podporo tej Avstriji, moram se zopet spomniti besed Palackega, ki je rekel: „Mi smo bili pred Avstrijo in bodedo tudi po Avstriji!“

S tem je bila zaključena generalna razprava o proračunu v deželnem zboru češkem. Bogata je bila ta razprava na velepomembnih političkih momentih, dostojna pravega parlamenta. Prepričani smo, da ta razprava — v zvezi z ono o adresi — ni bila brez pomena glede sedanjih dogodkov v Avstriji.

Različne vesti.

Odbor pol. društva „Edinost“ bode imel svoje sejo v soboto ob 7½ uri zvečer v presterih „Del. podp. društvu“

Tržaške ženske podružnice sv. Cirila in Metodaa redni občni zbor bode v nedeljo dne 13. marca 1898. v „Slovanski čitalnici“ (Via S. Francesco št. 2, I. n.) ob 4. uri popoldne. Dnevni red: Nagovor predsedničin. Poročilo tejničino. Poročilo blagajničino. Posamezni predlogi in želje. Volitev novega odbora. P. n. družabnice plačajo po občnem zboru takojlahko svojo udnino in bode se tudi takoj vsprejemali novi člani. Po občnem zboru bode veselica z igro. Vstopnina 20 nč.; za otroke 10 nč. Odbor ženske podružnice se nadeja, da se rodoljubne dame v polnem številu udeleže tega letošnjega občnega zbora. Na veselico bode dobrodošlo slovensko občinstvo sploh. Ne zamudite torej vsi vi, ki vam je na sreču provspeh naše plemenite družbe, te vzgojevateljice in matere naše mladine!

C. kr. namestnik grof Gošsa na obisku. Iz Voloskoga nam javlja prijatelj: Minoli torek se je pripeljal iz Trsta na Volosko-Opatijo novi ces. kr. namestnik grof Gošsa. Nastanil se je se svojim tajnikom v „Villa Amalia“. Takoj prvi dan je obiškal našega državnega poslanca Vekoslava Spiničića in ta poslednji mu je vrnil obisk naslednjega dne v vili „Amalia“. V torek je gospod namestnik obedoval pri c. kr. okrajnem glavarju Alojziju Fabianiju, zajedno z bivšim deželnim predsednikom na Koroskem, baronom Schmidt-Zabierovim, šupnikom voloskim mons. Zamličem, županom volosko-opatijskim dr. om Stangerjem in predsednikom zdraviliščnega poverjenstva Wachterjem. Popoldne se je odpeljal v Levran povsem privatno, da bi videl obal, na kateri ni še bil. Druzega dne, v sredo, je vsprejemal službene obiske načelnikov oblasti tar korporacij, a to samo iz občine volosko-opatijske: župnika voloskega s kapelanom opatijskem, predstavitelje c. kr. oblasti, odbor z županom, učitelje, ravnatelja društva južne železnice v Opatiji itd. Danes v četrtek, je odpotoval gospod namestnik parobrodrom c. kr. finance na Krk, v prvo v ta namen, da obišče presvetlega škofa dra Antona Mahniča.

Pojasnili zahtevamo najenergičnejše! — Polemizujé s „Slovenskim Narodom“ zaključuje zadnji „Slovenski list“ dotične notie nastopnimi besedami: „Naš neodvisni list bode brez strahu pojasnil čedne razmere prihodnjič. Naš list ni „Edinost“, da bi zoper slovanski program vsprejemal štajerske (?) dopise ali ukaze molka od Narodovcev, ki ubijajo narod“.

Na to — ker nočemo biti ostrí, kakor bi

smeli biti po vsej pravici, hočemo reči: ljubeznjivost, s katero se nas je spomnil „Slovenski list“, ne moremo molčati.

Ne prihaja nam na misel, da bi se hoteli braniti proti očitaniu, da vsprejemamo dopise proti slovenskemu programu. Prepoznano je stališče, na katerem smo bili neprestano oziroma na vprašanje sprave na Kranjskem; v svežem spominu so še dogodki in naše borbe z onimi, ki so bili proti spravi; znano je, da smo ravno mi „persone ingratisime“, dá, morda ne bi rekli preveč, ako bi rekli, da smo naravnost obsodeni, bolj nego kateri drugi list, ravno v istih krogih, ki so odklanjali spravo; notoriško dejstvo je, da morda noben slovenski list ni vtrajneje in dosledneje zagovarjal misli, da vsa taktika in ves program slovenskih voditeljev morata biti prikrejena po zahtevah interesov celokupnega naroda slovenskega, nego je to delala vsidar „Edinost“. In ker je znano vse to, in ker so vse to notoriška dejstva, je očitane „Slovenskega lista“ tako smešno, da bi le osmešili sami sebe, ako bi se hoteli dalje zagovarjati pred takim očitanjem.

Ozirom na oni „P“, ki ga je postavil „Slov. list“ za besedo „štajarske“, bi lahko zatrčili „Slov. listu“ z častno besedo, da smo dotični dopis prejeli in Gradca, in opozorili bi ga lahko zajedno tudi na dejstvo, da smo konstatovali v posebni opazki uredništva, da se ne strinjamo z vsemi izvajaji, nosebno pa ne z sedbo gosp. dopisnika o umestnosti glasovitih „glasov“ v istem „Slovenskem Narodu“... da, tu smo, tu zahtevamo pojasnila od „Slov. lista“ najenergičneje: katerimi fakti more opravičiti svoj izrek, da „Slov. list“ ni „Edinost“, ampak neodvisen list? Mi moramo zahtevati pojasnila, ker je v tem izreku jasno izraženo očitane, da je „Edinost“ odvisen list. Takih očitanj ne jemlje molče na-sej nobeno glasilo, ako ima le srvice zmisla za svojo čast in svoj ugled.

Torej: z dejstvi in dokazi na dan!

V cerkvi sv. Antona starega je mačeval danes — ob 10 uri — prevzvišeni škof Šterk ob asistenci več duhovnikov. Prevzvišeni si je ogledal natančne vso cerkev. Indignirani pa so bili oni verniki, ki so čuli, kako so neke brezobrazne duše celé v cerkvi delale grde in nedostojne opazke na račun vladike. Ti ljudje ne poznajo spoštovanja do nikogar in na nobenem kraju.

Žid v cerkvi. In te je tudi tako značilna črtica za naše tržaške razmere, dejstvo namreč, da se žid smatra gospodarjem tudi v naši katoliški cerkvi.

Včeraj je „Piccolev“ žid zopet strastno napal škofa tržaškega, označivši ga kakor — panslavista. Predbacuje mu, da ščiti in protežira duhovnike-panslaviste in da preganja italijanske duhovnike. Očita mu še posebno, da hoče razvneti narodnostne boje tudi v župniji sv. Jakoba, ker je — kljub nasprotnemu menenju župnika Hrvatina — odredil nove funkcije v slovenskem jeziku, ter se je spozabil tako daleč, da je zaukazal, naj se da to ljudstvu na znanje. Potem pripoznava sicer ta žid, drzne sileči v katoliško cerkev, da se bodo te funkcije vršile le jeden teden, ali dosti mu je že to, da označuje škofa Šterka — panslavistom. In da še bolj utrdi svojo trditve o panslavizmu škofovem, sklicuje se nesramni žid — čujte in strmite! — na dogodke v župniji rojanski, v župniji, v kateri cerkvena oblast, ob popolni pasionosti velečastitega ordinarijata, vsemi možnimi sredstvi in pomočjo vse avtoritete svoje, slepe služi politiki italijanizacije po navodilih magistrata tržaškega!! V župniji rojanski se sekajo ljute rane slovenskemu življu; v tej župniji izpodrežaje cerkvena oblast korenike našemu obstanku, v tej župniji se je, brez vse potrebe in ob burnih protestih domaćinov, poitalijančilo bogosluženje za dobre polovico. In na take župnije se sklicuje nesramni žid v dokaz, da je tržaški škof — panslavist!

Kar se tiče onega, kar kvasi „Piccolo“ o slovenskih funkcijah pri sv. Jakobu, je pojasnjeno par besedami. Ogromna večina duš te župnije je slovenske narodnosti. Sosebno pa so oni, ki so res verniki, ki res zahajajo v cerkev, Slovenci vsaj po 90%. Prepričan o neizogibni potrebi je odredil škof za sedaj po postno dobo 6 propovedij v slovenskem jeziku kakor eksercicije za ljudstvo. Te je vse, za to je panslavist!

S tem pa še ni pojasnjeno, kako prihaja žid „Piccolev“ do vseh podatkov, kako more biti „Piccolo“ tako natančno obveščen o vsakem spisu, ki ga je dobil od škofa ta ali oni župnik.

Bodi jasno tudi v tem pogledu! Mi smo v srečnem, ali prav za prav nesrečnem položaju, da moremo pojasniti tudi to stvar. — „Piccolev“ daje te podatke izvestni duhovniki, ki so se oddaljili od Boga in pravice; katerim je alfa in omega le poitalijančevanje naših pokrajin; ki so se zjediniili s „Piccolevom“, progressom in lego nazionale, torej ustanovami, ki delajo naravnost na pegubo katoliške cerkve in vere. Isti duhovniki se zasnepali tudi društvo sv. Nazarija, ki je po svojih namenih in ciljih identično z lego nazionale. Najbolji dokaz temu je, da vodstvo tega društva pošilja v „Piccolo“ izkaze prijatih darov. Tem mladim reformaterjem so se v zadnji čas pridružili tudi ne-ateri sivelesi duhovniki, ki se prikazujejo kakor volkovi v koži jagajeta. Na čelu vse agitacije pa stojita dva brata, poznana po svojem fanatizmu.

Prevzvišeni vladika pa vidi sedaj zopet, kako slabo se mu izplačuje njegova dobrota in mehkoča, s katero bi hotel ugoditi vsakomur! Za vso njegovo prijenljivost do laških srčitežev mu je odgovor ta, da je — panslavist in zatiralec Italijanov! Pod pokojnim Dobrilo se bile take stvari jednostavno nemogoča.

Zaključujemo pa: žid v katoliški cerkvi je žalosten pojav naših odnošajev, stokrat žalostnejši zate, ker ima ob boku čitice katoliških duhovnikov, pozabivših na svojo dolžnost v preveliki skrbi za — italijanske idejale!

Pretriran liberalizem. Povedali smo že, da se je na dan jubileja italijanske ustave predstavila italijanskemu konzulu tudi deputacija političnega društva „Progress“. In to v zmislu sklepa na občnem zboru tega društva. Mi se ne čudimo temu sklepu progressovcev, ker vemo, da vsakdo sklepa najraje o tem, kar mu polni srce, čudimo pa se pretiranemu liberalizmu gosp. namestnika grafa Grössa, ki ni inhibiral rečeni sklep političnega društva, katerega delokrog je v Avstriji in katerega pravila so dovoljena na podlagi avstrijskih zakonov. Ti zakoni ne dovoljujejo političnim društvom niti tega, da bi delovala od pokrajine do pokrajine v istej državi, „progress“ pa dela sklepe o političkih dogodkih v tuji državi in pošilja deputacije o slavneatih v tuji državi. Naj se nam reče, kar hoče, po našem menenju se je pekazal gosp. namestnik v tem slučaju pretirano liberalnega.

Še lepše! Našo vest o tistem humorističnem potnem listu za živine, izdanem na Proseku, nam je popolniti nekoliko. To kolobocijo je res napisal vaški načelnik — to je videti že po pisavi — ali podpisal jo je okrajni načelnik in je pritiskal tudi uradni pečat pod tako — kolobocijo. Po takem je ta škandal še lepši.

„Slovensko pevsko društvo“ priredi svoj veliki koncert — kakor smo že javili — dne 20. t. m. v gledališču „Armonia“. Občinstvo se opzarja, da se lože že predajajo v Tiskarni Dolenc. Lože stanejo: v I. in II. redu po 3 gld.; v III. redu po 2 gld.; v IV. redu 1 gld.

Prva znamenitost na tem programu bude „Vodnikov venec“ za mešani zbor in orkester. Znamenitost pa bude tudi ta, da se bude pel tudi naš stari majestetični „Naprej“. To pa iz posebnega vroka, ker se ta divna himna naša skoro nikjer ne poje tako, kakor je pisana, zbok česar le malekdo pozna vse njene lepote, uprav divne nje akorde. Potrebno bi bilo zares, da bi prišli poslušat pravilno proizvajanje te pesmi vsi oni, ki se zanimajo za slovensko glasbo. Posebno oni, ki nekako prezirljivo govore o tej stari skladbi, se uverije, da je diveta te himne nevenljiva.

Pevske društvo „Kolo“ priredi dne dne 1. maja t. l. veliki koncert v gledališču „Politeama Rossetti“. Program, ki bude jako zanimiv in raznovrsten, pričobi se pravočasno. Priprave za ta koncert, na katerem nastopi do 80 pevcev, se delajo že sedaj. Vsi pevci nastopijo v nekih enakih čepicah.

Gg. pevcem in pevkinjam se priporoča posebno, da se udeležujejo tečno in redne pevskih vaj, kajti nastop na odru ne bude dovoljen onemu, ki ne izpolni popolnoma svoje dolžnosti.

V spomin slovenskega shoda v Krakovem dne 12. dec. 1897. Tako je naslov knjigi, katero smo prejeli danes iz Krakova. V tej knjigi se lepo opisane svečanosti, ki so se vršile e priliki gornjega shoda. Naslikanih je več čeških in poljskih državnih poslancev, a med njimi tudi dalmatinski poslanec Biankini. Brzobjavnih pozdravov je bilo doposlanih na shod jako veliko iz vseh slovanskih krajev. Iz Trsta so zabeležene nastopne brzobjavke:

1. Poljaki! V slovenskem združenju je naša rešitev.

2. Politično društvo „Edinost“ pozdravlja srčno zbrane nositelje ideje solidarnosti avstrijskih Slovanov.

3. V slegi je moč. — Samo sloga Slovanov daje nam srčnosti, da zamoremo še vzdrževati ljuti boj na smrt napovedan nam od silnih sovragov.

4. Za avstrijske Slovane je najbolje, ako so složni. Vsi enaki glas, gotov nam je spas.

5. Z južne avstrijske meje vam kličemo gromovite „živijo“! Živela slovanska vsajemnost! Ne vdajmo se!

6. Od bregov sinje Adrije vam kličemo: Bog vas živi! Živela vsajemnost slovanska, živeli njeni slavilci! Bratski srčni pozdrav vam, ki ste naši! Živeli! Na zdar!

7. Kjer so združena brata srca, tam more plavati tudi svinec.

Iz Kopra nam pišejo: Ker ni prišlo na občni zbor „po-vojiluce in hranilnice“ v Kopru dne 6. t. m. zadostno število združnikov, vrtil se bude isti zbor v nedeljo, dne 13. t. m. ob deseti uri pred-poldne, v istem prostoru in z istim dnevnim redom.

Petdeset in sedemdesetletnico bude slavil dne 28. avg. t. l. najslavnjeji ruški pisatelj grof Lev Tolstoj in z njim tudi ruski in drugi slovanski rod. Ta dan bude petdesetletnica njegovega slovenskega delevanja in sedemletnica njegovega rojstva. Moskva ustanovi baje ta dan Tolstoju na čast veliko ljudsko šolo. Priprave za to velikan-sko slavnost se vrše že sedaj.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se od 1. do 25. februarja t. l. poslali: Č. g. Iv. Sakser, župnik v Hotedršici 2 gld. — Vesela družba v Naklem kot dobiček pri igri za zadnji knof 2 gld. 9 kr. — Po g. Vrtovcu iz dveh nabiralnikov v Žabljah 1 gld. 20 kr. — Podružnica v Ljutomeru iz nabiralnika pri g. Sršenu 3 gld. 10 kr. — Slov. akademiki v spomin umrlega stud. phil. Petriča 5 gld. — Družba Slovencev na Dunaju v X. okraju 8 gld. — Svatovska družba pri g. Fr. Podboju v Ribnici po poroki g. Jos. Žmavca in gđe. Marije Podboj 12 gld. in iz nabiralnika pri g. Fr. Peklarju na Dolu pri odhodu č. g. Ant. Šebata nabrane 3 gld. — Podružnica na Greti 15 gld. — Č. g. Jos. Vodošek, kapelan v Rajhenburgu, nabral na Žičkarjevi gostiji v Lokvah 6 gld. 20 kr. — Sl. posojilnica v Kamniku 30 gld. — Moška podružnica v Kobaridu po g. J. Rakovščeku 19 gld. — Sl. okr. posojilnica v Litiji 10 gld. — Ženska podružnica v Ajdovščini 68 gld. — Podružnica v Lehnju po g. Kopicu 16 gld. — G. Marica Novak na Trojanah nabrala na svatbi g. Antonije in Valentina Hribovšek u Motniku 6 gld. — Podružnica v Žužembergu po g. Peharcu 4 gld. 76 kr. iz nabiralnika. — Sl. okr. posojilnica v Mokronogu 10 gld. — Č. g. Fr. Gomilšek, kapelan v Jarenini, 5 gld. 10 kr., katere so zložili prijatelji, zbrani na odhodnici č. g. Mir. Horvata, kapelana v Jarenini, in 5 gld., zložene ob godovanju gospe Julijane Županič. — Gg. Kobal, c. kr. nadkontrolor carinskega urada 2 gld., Belar, A. Pucihar, Moravec in M. Kokal po 50 kr., skupaj 4 gld., ker niso videli Sokolove maskarade v Ljubljani. — Gg. slovenski bogoslovci v Gorici 50 gld. pokroviteljine. — Šentpeterska ženska podružnica v Ljubljani po gospej Mariji Terčkovi 125 gld. — Podružnica v Loškem Potoku po č. g. župniku Moretu 43 gld. 50 kr. — Sl. posojilnica v Brezicah 10 gld. — Pri maskaradi v Vipavski čitalnici nabrali gđe. Pegan in Hrvatini 6 gld. 30 kr. — Vsem darovalcem prisrčna hvala in slava!

Blagejnštvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Tatvine. Neznani tatovi so ulomili v zalogo moke Gualtieri Sandrielli v ulici Acque št. 14 ter so ednesli za 6 gl. čokolade, ker menda niso mogli družega. Poleg tega so naredili kakih 10 gld. škode na pehištvo.

